

Wiadomości

Poniedziałek, 31 maja 2021

Siedemdziesiąt zabytków i wiele różnych opowieści

Wystawa „70/70” przedłużona do 22 sierpnia 2021

O cennym rogu i jego kradzieży, o kryształach z Grot Kryształowych, pozwoleniu kopalni na małżeństwo, dawnych linach i recyklingu, o lekarzu z portretu, który poświęcił życie w czasie zarazy czy też o kryształach z kopalni soli zamienionej na skarbiec złota. To wybrane obiekty prezentowane na wystawie „70/70” zorganizowanej z okazji jubileuszu 70-lecia Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka w Zamku Żupnym w Wieliczce. Wśród zabytków są cenne materialnie, ale także ważne historycznie. Same w sobie są interesujące, są też pretekstem do różnych opowieści. Oto kilka z nich.

Cenny Róg, kryminalny wątek i ród Rothschildów

Róg Bractwa Kopaczy to unikatowe dzieło sztuki z epoki renesansu, które symbolizuje bogactwo Żup Krakowskich. Został podarowany górnikom w 1534 r. przez żupnika Seweryna Bonera. Ten cenny przedmiot ma w swoją historię wpisany wątek kryminalny. W 1874 r. ukradł go z Zamku Żupnego w Wieliczce Karol Leo, syn zarządcy saliny Juliusza Leo i sprzedał go w Wiedniu. Tam nabył go Salomon Rothschild, znany bankier i finansista, a po jego śmierci odziedziczył go syn Nathaniel. Udało się znaleźć nabywcę rogu, ale odzyskano go dopiero w 1906 r., po jego śmierci i oczywiście po zwróceniu kosztów zakupu.

Skarby z Grot Kryształowych

Zespół przezroczystych kryształów soli pochodzi z Grot Kryształowych w Wieliczce. To niezwykle miejsce zostało odkryte w II poł. XIX w. Kryształy były tak atrakcyjne, że Minister Skarbu zarządu austriackiego obdarował nimi narodowe muzea przyrodnicze w Europie. Największy okaz znajduje się w Muzeum Historii Naturalnej w Wiedniu.

Feliks Boczkowski zmarł w czasie zarazy niosąc pomoc chorym

Wiele wspólnego z obecnymi czasami pandemii ma Feliks Boczkowski, spoglądający z

portretu na wystawie. Był lekarzem górników, który podobnie jak wielu lekarzy dziś, oddał swoje życie nosząc pomoc chorym w czasie epidemii cholery w 1855 r. Z jego osobą wiąże się też inna opowieść - o pierwszym uzdrowisku w Wieliczce z 1838 r., którego był inicjatorem.

Bez lin kopalnia stoi a królewski skarbiec świeci pustkami

Czy prezentowana na wystawie lina może kojarzyć się z czymś cennym i ważnym? Wystarczy wyobrazić sobie, że lin nie ma i wszystkie urządzenia do transportu w kopalni stoją. Ciężką sól musieliby dźwigać ludzie i konie. Czy w taki sposób udałoby się szybko zapełnić skarbiec królewski. Na pewno nie. Ciekawa jest też opowieść o produkcji lin. Jak ją zrobić, żeby się nie rozkręcała? A co łączy linę z recyklingiem? Okazuje się, że już na pocz. XVIII w. w kopalni zużyte liny przerabiano na linki i sznurki.

Dochodu z soli broni austriacka twierdza połowa

Sól była tak cenna, że trzeba było w XVIII w. aż twierdzy by jej strzec? Tak, dowodem na to jest plan Wieliczki z 1785 r. Kiedy po pierwszym rozbiórce Polski Austriacy zajęli kopalnię, aby zapewnić sobie stałe dochody z soli ufortyfikowali miasto. Ten plan jest także pretekstem do opowieści o ochronie budowli przed piorunami. Do tego celu służyły drewniane wieże położone na wzgórzach, których zadaniem było ściąganie piorunów.

Niemiecka Kopalnia Soli Merkers hitlerowskim skarbcem złota

Okazały monokryształ halitu, przezroczystej soli o fioletowej barwie, pochodzi z Kopalni Soli Merkers w Niemczech. Dziś można ją zwiedzać. Z kopalnią tą wiąże się niechlubna tajemnica z czasów II wojny światowej. Otóż Niemcy zamienili ją na skarbiec, w którym zgromadzili 220 ton złota skradzionego z europejskich banków.

Austriacy w kopalni wydają pozwolenia na małżeństwo

Prezentowany na wystawie dokument zezwalający na zawarcie małżeństwa szokuje. Został wydany 22 lipca 1872 r. przez c.k. Zarząd Salinarny w Wieliczce pracownikowi Jędrzejowi Chła. Dokument ten jest dowodem na to jak bardzo Austriacy ingerowali w osobiste sprawy pracowników kopalni. Co się działo z nieposłusznym pracownikiem, który wybrankę poślubił

bez zgody zarządu? Księgi personalne podają nawet przypadki zwolnień z tego powodu.

Obiekty można zobaczyć na wystawie, a o wybranych posłuchać opowieści. Wystawie towarzyszy katalog.

Autorzy scenariusza wystawy: dr Barbara Konwerska i Marek Skubisz

Wystawa jubileuszowa "70/70" została przedłużona do 22 sierpnia 2021 r. Można ją oglądać w Zamku Żupnym w Wieliczce, codziennie z wyjątkiem poniedziałków.